

25 במאי, 2025

סקירת רגולציה: אסדרת שוק בילטרלית למתקנים ברשת ההולכה

ביום 20.5.2025 פרסמה רשות החשמל ("הרשות"), החלטה שעניינה קביעת אסדרת שוק בילטרלית למתקני ייצור ברשת ההולכה ("האסדרה"). האסדרה מאפשרת ביצוע עסקאות בין מספקים וירטואליים ליצרנים ברשת ההולכה ונועדה להגדיל את היצע החשמל הזמין עבור מספקים וירטואליים לביצוע עסקאות חשמל פרטיות. מדובר במהלך רגולטורי משמעותי להתפתחות משק החשמל ובצעד חשוב לקראת יצירת שוק משוכלל, תחרותי ויעיל.

להוראות האסדרה ואמות המידה הנלוות לה, לחצו כאן.

להלן יפורטו עיקרי האסדרה:

כללי

1. האסדרה מגיעה על רקע שורת החלטות שמקדמת הרשות לאחרונה, שמטרתן להתמודד עם מיעוט ההיצע הקיים כיום בשוק ולפתח את התחרות במקטע אספקת החשמל. לצד פתיחת הביקוש לעסקאות פרטיות באופן כמעט מלא, נדרשה הרשות לקבוע אסדרה רוחבית חדשה כדי להביא להגדלה משמעותית של היצע החשמל הזמין עבור מספקים וירטואליים, כך שאלו יוכלו לרכוש חשמל עבור צרכניהם גם מיצרנים ברשת ההולכה, דבר שיתרום לביסוס מעמדם כגורם מהותי במשק החשמל.
2. האסדרה מבוססת על אפשרות לבצע עסקאות זמינות בין מספקים וירטואליים ליצרנים פרטיים בעלי מתקני ייצור ברשת ההולכה. עסקת זמינות תקנה למספק זכות לרכוש אנרגיה במחיר SMP לאורך כל שעות היממה, עד לגובה ההספק הזמין שרכש מהיצרן בהתאם לערך מקדם ההתאמה (Capacity Credit) הנקוב בתעודת הזמינות, כאשר היצרן שהופקה לו תעודת זמינות יהיה מחויב להיות זמין למנהל המערכת.
3. האסדרה תיכנס לתוקף ביום 1.1.2026, ותחול בשלב ראשון על מתקני ייצור באנרגיה מתחדשת לרבות בשילוב אגירה, מתקני אגירה עצמאיים (SA) ומתקני השבת אנרגיה מפסולת ללא אגירה.
4. בטווח הארוך, האסדרה מיועדת לחול על מתקנים בכל הטכנולוגיות. הרשות בוחנת בימים אלו גם את שילובם של מתקנים קונבנציונאליים חדשים וקיימים באסדרה, והיא צפויה לפרסם שימוע בעניין בתקופה הקרובה.

תחולת האסדרה

5. האסדרה תחול בשלב הראשון על המתקנים הבאים, בהתאם למכסות הראשוניות שנקבעו:
 - 5.1 מתקני ייצור באנרגיה מתחדשת ומתקני ייצור משולבי אגירה: עד מכסה של 2,000 מגוואט במונחי גודל חיבור, שיקבלו אישור תעריף עד ליום 30.6.2027. יחס קיבולת האגירה במתקנים משולבי אגירה, תהיה עד פי 7 מהספק הייצור המותקן (DC).

- 5.2. מתקני אגירה עצמאיים (SA): עד למכסה של 600 מגוואט במונחי גודל חיבור, שיקבלו אישור תעריף עד ליום 30.6.2027 ובכפוף לתנאים הבאים: (1) המתקן אינו מצוי באזור מרכז הארץ (אזורים 1-3 בהתאם למיפוי האזורים שהוגדרו [בהחלטת ממשלה 2282](#)); ו- (2) הספק המתקן אינו עולה על 150 מגוואט, במונחי גודל חיבור (במטרה לאפשר שילובם של 4 מתקנים לכל הפחות באסדרה). מתקנים אלו יפעלו בשיטת העמסה מרכזית בלבד.
- 5.3. מתקני השבת אנרגיה מפסולת (ללא אגירה): עד מכסה של 300 מגוואט במונחי גודל חיבור, שיקבלו אישור תעריף עד ליום 31.12.2027. מתקנים אלו יפעלו בשיטת העמסה עצמית בלבד.
- 5.4. מתקנים המקודמים באסדרת ברירת מחדל: האסדרה תחול גם על מתקני ייצור ו/או אגירה ברשת ההולכה המשותפים לאסדרת ברירת המחדל ([החלטה 62704](#)). החל מיום 20.5.2025, **בוטלה אסדרת ברירת המחדל** והמתקנים שעליהם היא חלה, ישויכו באופן אוטומטי לאסדרה זו. עם זאת, יצרן שקיבל אישור תעריף במסגרת אסדרת ברירת המחדל, יהיה רשאי להמשיך למכור אנרגיה לצרכן חצר, בתנאי שיודיע על כך למנהל המערכת עד ליום 31.12.2025. במקרה כזה, היצרן לא יוכל למכור תעודות זמינות למספק במסגרת האסדרה. כמו כן, יצרן המחזיק בסקר חיבור על בסיס אסדרת ברירת מחדל רשאי לעדכן את סקר החיבור שלו לצורך הוספת מתקן אגירה למתקן הייצור בתנאים הקבועים בהחלטה.
6. מעבר מאסדרות אחרות: האסדרה תחול גם על מתקני ייצור באנרגיה מתחדשת שקיבלו רישיון (מותנה או קבוע) במסגרת אסדרה אחרת, ככל שיבחרו לעבור לאסדרה זו. היצרן יודיע למנהל המערכת על המועד שבו הוא מעוניין להפעיל את המתקן במסגרת האסדרה, ובמועד זה תבוטל זכאותו לתעריף המקורי שנקבע לו והמתקן יחל לפעול במסגרת האסדרה. מתקנים שיועברו לאסדרה, יכללו במכסות שנקבעו. בנוסף, בקשה להוספת קיבולת אגירה ללא הגדלת חיבור למתקן ייצור פוטו-וולטאי קיים, תחשב כבקשת להעביר את מתקן הייצור לאסדרה זו.
7. יצרן המבקש לקדם מתקן ייצור או אגירה במסגרת האסדרה, רשאי להגיש בקשה לסקר חיבור או לבקש להעביר מתקן קיים כבר עם פרסום ההחלטה ולא יידרש להמתין לכניסת האסדרה לתוקף.
8. רישוי: מתקנים שיפעלו במסגרת האסדרה יידרשו לקבל רישיון מותנה וקבוע, אשר יוענק לתקופה בת 24 שנים ו-11 חודשים ממועד ההפעלה המסחרית של המתקן.

טכנולוגיית המתקן	מכסה ראשונית	מקדם התאמה	מועד עדכון מקדם התאמה
פוטו-וולטאית	(MW) 2,000	0	31.12.2035
פוטו-וולטאית בשילוב אגירה		בהתאם לנוסחת מקדם התאמה (א"מ 85) במכפלת 0.85	31.12.2035
מתקני אגירה עצמאיים (SA)	(MW) 600	בהתאם לנוסחת מקדם התאמה (א"מ 85) במכפלת 0.35	66 חודשים ממועד ההפעלה המסחרית
מתקני השבת אנרגיה מפסולת	(MW) 300	0.85	31.12.2048

כללי האספקה באסדרה

9. האסדרה מאפשרת התקשרות **בעסקת זמינות** בין מספקים וירטואליים ליצרנים ברשת ההולכה. במסגרת העסקה, המספקים יהיו רשאים לרכוש מהיצרנים שישתלבו באסדרה **תעודת זמינות**, שתקנה למספק זכות לרכוש חשמל ממנהל המערכת, בכל שעה בשוק האנרגיה במחיר SMP, בהתאם להספק הנקוב בתעודת הזמינות. היצרן אף רשאי לפצל את ההספק הזמין בין מספר מספקים שונים, עד לגובה ההספק שנקבע לו בתעודת הזמינות.
10. תעודת זמינות שיפיק מנהל המערכת ליצרן באסדרה, תבטא את הזמינות הטכנית של המתקן בשעות שיא הביקוש, לפי מקדם התאמה הנע בין 0 (למתקן אנרגיה מתחדשת ללא אגירה) ל-1 (למתקן קונבנציונלי ללא אילוצים). מקדמי ההתאמה במתקנים שיכללו תחת המכסות שנקבעו באסדרה יישארן קבועים עד למועד שנקבע בהתאם לסוג המתקן, על מנת אפשר את מימונם (למעט במקרים של פעילות בתת ביצוע):
- 10.1. מתקני ייצור ו/או משולבי אגירה – עד לסוף שנת 2035 ;
- 10.2. מתקני אגירה עצמאיים – עד 66 חודשים ממועד ההפעלה המסחרית של המתקן ;
- 10.3. מתקני השבת אנרגיה מפסולת – עד לסוף שנת 2048.
- מקדמי התאמה למתקנים שישולבו באסדרה שלא במסגרת המכסה, יתעדכנו מעת לעת על ידי מנהל המערכת.
11. שיוך ההספק של היצרן יעשה ברמה חודשית וידווח למנהל המערכת על ידי היצרן והמספק. ככל שההספק שדווח יעלה על ההספק הנקוב בתעודת הזמינות, מנהל המערכת יבטל את כל שיוכי ההספק שהיו מיועדים לחודש העוקב מכוח אותה תעודת זמינות.
12. יצרן המתקשר עם מספקים וירטואליים בעסקאות זמינות, יהיה פטור מתשלום רכיבי ההון בתעריף המספקים ובמקביל לא יהיה זכאי לתשלומי זמינות ממנהל המערכת, למעט הספק מתקני אגירה עצמאיים שלא ישויכו למספק וירטואלי.
13. ההתחשבות עם מספק שהתקשר בעסקאות במסגרת אסדרת השוק בחלוקה וגם במסגרת אסדרה זו תבוצע, כך שתחילה יקוּזז הייצור מיצרני חלוקה ועבור יתרת הצריכה שבמסגרת תעודת הזמינות, יהיה המספק זכאי לרכוש אנרגיה במחיר SMP. עבור צריכה שלא קוּזזה ושלא הועמד כנגדה הספק של יצרנים ברשת ההולכה, המספק יהיה רשאי לרכוש אנרגיה בתעריף מספקים¹.
14. בשלבי האסדרה הראשונים, מספקים לא יהיו זכאים לתעודת זמינות בגין הפחתת צריכה לפי דרישת מנהל המערכת (על אף שהפחתת צריכה מעניקה מענה דומה להגדלת עומס של יחידת ייצור), ולפיכך לא יידרשו להגיש הצעות מחיר לרכישת חשמל ממנהל המערכת. הרשות ציינה כי תבחן אפשרות זו בהמשך.
15. המספק והיצרן רשאים להתקשר בעסקאות גידור פיננסיות, ללא התערבות או פיקוח רגולטורי שנועדו

¹ תעריף המספקים שווה ל-SMP בתוספת הרכיבים המשלימים הקבועים בלוחות תעריף 6.32 ו-6.33.

לגדר סיכוני תנודתיות של מחיר ה-SMP. הרשות מבהירה כי אין מניעה להתקשרות מספק בעסקת גידור עם יצרן אחד ובעסקת זמינות עם יצרן אחר.

זמינות היצרנים באסדרה

16. יצרן שהונפקה לו תעודת זמינות, יחויב להעמיד לרשות מנהל המערכת את כלל ההספק המותקן שעל בסיסו חושב ההספק הנקוב בתעודת הזמינות ולא יהיה זכאי לתשלומי זמינות. ככל שהיצרן לא שייך את כל ההספק הנקוב בתעודת הזמינות שלו למספקים, הוא יהיה זכאי לתעריף זמינות שיעמוד על 1.75 אג' (ללא הצמדה) לקילוואט זמין בעד ההספק שלא שויך, אך לא יוכל לשייך הספק זה למספקים וירטואליים למשך 12 חודשים. מתקני אגירה עצמאיים לא יהיו זכאיים לתעריף זמינות בעד ההספק שלא שויך.

17. במקרה שהיצרן לא יהיה זמין כאמור, היצרן יהיה חשוף לתשלום קנסות בגין סטיית זמינות ויתחשבן על כך מול מנהל המערכת.

18. מאחר שמנהל המערכת לא ישלם תעריף זמינות ליצרנים ששייכו תעודת זמינות למספקים, קבעה הרשות מנגנון סטיות זמינות ואי זמינות שיחול על היצרנים:

18.1. סטיות זמינות – היצרן יידרש לשלם בגין הסטייה תעריף זמינות הקבוע כיום בשורה 5 ללוח תעריף 6.5-1א. הרשות עשויה להחליף את תעריף הזמינות האמור, בתעריף ההון הנורמטיבי שברכיב הייצור בהתאם לקול הקורא מיום 6.11.2024 ("תעריף ההון הנורמטיבי"), ותעריף הזמינות בגין סטייה יהיה תעריף ההון הנורמטיבי מוכפל במקדם ההתאמה שנקבע למתקן;

18.2. אי זמינות – היצרן לא יהיה זכאי לתשלומי זמינות בשעות בהן לא היה זמין, ובגין כל שעת אי זמינות ישלם למנהל המערכת את תעריף הזמינות או את תעריף ההון הנורמטיבי מוכפל במקדם ההתאמה של המתקן עבור כל שעה שבה לא היה זמין;

18.3. זמינות מוגברת – היצרן יידרש לשלם בגין אי הזמינות פי 2 מהתשלום עבור אי זמינות בשעות הרגילות.

19. היצרן יידרש להעמיד ערבות למנהל המערכת בגובה המשקף את תשלומי הזמינות למתקן בהתאם לתעריף ההון הנורמטיבי, למשך 60 ימי פעילות בהתאם להספק המירבי של המתקן, בניכוי ההספק ששויך למספקים.

20. מספק ששויכה אליו תעודת זמינות, לא יידרש לשלם את רכיב ההון בתעריף המספקים, ולכן מסכום הערבות יופחת סכום בגובה מכפלת ההספק ששויך למספק בתעריף ההון הנורמטיבי.

מתקני אגירה המשולבים במתקני ייצור באנרגיה מתחדשת

21. מתקני אגירה המשולבים במתקני ייצור יפעלו בשיטת העמסה מרכזית והעמסת המתקן תעשה על בסיס שיקולי העמסה כלכלית של מנהל המערכת. מתקנים אלו ינוהלו כשני מתקנים נפרדים, כאשר בכל אחד יותקן מונה נפרד והיצרן יגיש תוכניות ייצור ויקבל תוכניות העמסה פרטניות נפרדות. בגין הצריכה העצמית של המתקן לא יוחזר תעריף מערכתי ולכן היצרן יידרש להתקין מונה למדידת הצריכה העצמית

של המתקן.

22. היצרן יידרש לשלם בגין סטיית זמינות של מתקן אגירה, ככל שהעומס הממוצע של המתקן בחצי שעה נתונה יהיה נמוך בשיעור הקבוע באמת מידה 85ג(ג) (2.5%) מתוכנית העמסה שניתנה לו. מקדמי הדיווח למתקני אגירה יהיו בהתאם ללוח תעריפים 6.5 - 12א.

23. מנגנון הגנה למתקני אגירה הפועלים באסדרה: במקביל להחלטה זו, פרסמה הרשות הצעת החלטה לקביעת מנגנון הגנה שיחול על מתקני אגירה הפועלים במסגרת האסדרה, מאחר שמתקנים אלו יועמסו בשיטת העמסה מרכזית ולעיתים יועמסו בצורה לא אופטימלית. בשימוע מוצע כי מנגנון ההגנה יתבסס על הפער בין הרווח המקסימאלי שהיצרן היה מקבל אילו היה מועמס בהתאם לסדר העמסה כלכלי ובין הרווח בפועל ביממה נתונה, בהתאם לפערים במחיר השוק בשעות השונות (ולא בהתאם לפער בין עלות הייצור למחיר השוק). **ניתן להגיב לשימוע עד ליום 10.6.2025.**

סקירה זו ניתנת כשירות ללקוחותינו, האמור בה אינו מהווה משום חוות דעת, ייעוץ משפטי, המלצה או הצעה לפעול בדרך כלשהי. אולגן רוב ושות', עורכי דין אינם נושאים באחריות כלשהי לנכונותם ולדיוקם של הסקירה ופרטיה, ולא יישאו בשום מקרה באחריות לנזק מכל סוג ומין, שייגרם בגין השימוש במידע הכלול בסקירה זו.

בברכה,

צביקה מרקס, עו"ד מיטל טובי, עו"ד
אולגן רוב ושות', עורכי דין